

POSTANIMO BOLJ ČLOVEŠKI

SPOMINJAJMO SE 2021

EMLÉKEZZÜNK 2021!

Vir/Forrás: <http://zgodovina.si/koncentracijsko-taborisce-auschwitz/>

MEDNARODNI DAN SPOMINA NA ŽRTVE HOLOKAVSTA

27. januar

Spomin na holokavst in na tragedijo genocida ne sme biti le spomin na žrtve, pač pa tudi na tiste, ki so to največjo tragedijo iz prve polovice 20. stoletja preživel.

(Foto: Reuters)

Holokavst (ŠOA)

Holokavst: oznaka za nacistično množično uničevanje, zlasti Judov, med drugo svetovno vojno.

Beseda holokavst se **prvotno nanaša na žgalno daritev starih Grkov in Rimljanov**, pri kateri se daritvena žival popolnoma sežge.

Pozneje se je beseda pričela uporabljati kot sinonim za množično uničenje ljudi, običajno s sežigom.

V mednarodnem zgodovinskepisju je v uporabi tudi termin **ŠOA** (hebr. Šo'ah (nepričakovani) propad, uničenje), ki označuje množično iztrebljanje Judov v nacističnih koncentracijskih taboriščih med drugo svetovno vojno.

27. januarja so osvobodili nemško nacistično koncentracijsko taborišče **Auschwitz**, kamor so odpeljali tudi lendavske Žide.

Zloglasno nacistično taborišče velja za največje pokopališče v zgodovini človeštva.

Združeni narodi so leta 2005 27. januar razglasili za mednarodni dan spomina na žrtve holokavsta, od leta **2008** ga zaznamujemo tudi v **Sloveniji**.

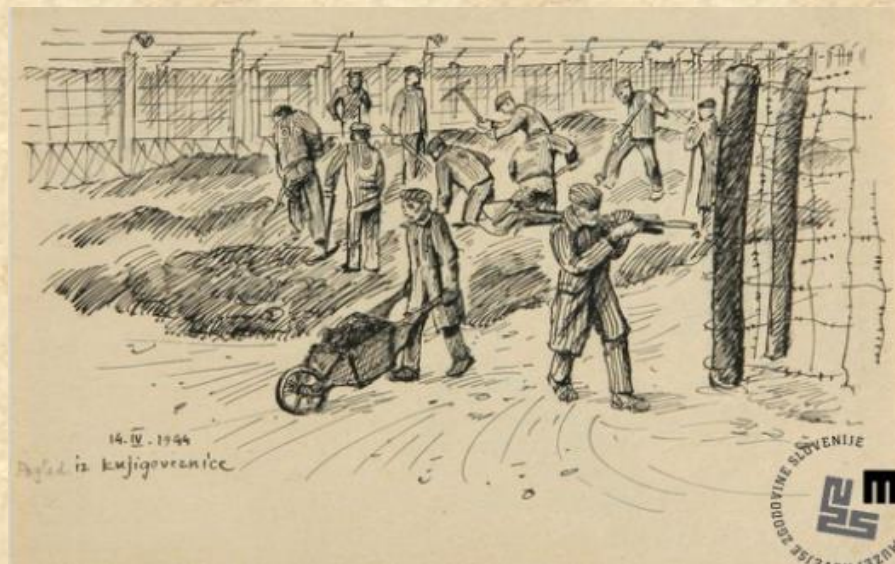

Vir/Forrás: Mali zgodovinski atlas, Modrijan založba, d. o. o., Ljubljana 2003; str.72

KLIKNI NA FOTOGRAFIJO in spoznal boš življenje v nemških koncentracijskih taboriščih.

- Kdo vse je bil deportiran v taborišče
- Kakšno obleko in obutev so imeli taboriščniki?
- Kako so bili taboriščniki kaznovani
- ....

Vir/Forrás: <https://www.muzej-nz.si/si/izobrazevanje/1356>

- Intervjuji s preživeliimi taboriščniki/
- Pričevanja preživelih taboriščnikov

Virtualni sprehod Auschwitz-Birkenau (Klikni na povezavo)

- <http://panorama.auschwitz.org/>
- <https://www.youvisit.com/tour/alexalaina99>

ŽIDJE V LENDAVI

Vir/Forrás: <http://sinagoga.gml.si/hu/sinagoga-lendava/>

“Mir in medsebojno spoštovanje med verskimi skupnostmi, uspešno sodelovanje na vseh področjih, kjer delujejo marljivost, znanost, človečnost in domoljubje – vse to so lepe in hvalevredne vrline prebivalcev našega mesta.”

dr. Antal Rudolfér,
dolnjelendavski rabin

- Židje so imeli v zgodovini mesta Lendave pomembno vlogo.
- Prvi Židje so prišli v Dolnjo Lendavo (tako se imenuje do leta 1955) na začetku 18. stoletja iz Rechnitza, ki se danes nahaja v Avstriji → večina se je ukvarjala s trgovino.
- Bili so prvi gostilničarji, obrtniki, urarji, odvzetniki, zdravniki, učitelji, začetniki industrije ... Imeli so židovsko društvo žena, kulturni krožek, židovsko šolo (delovala do leta 1921) ...

Krona je bila središče družabnega življenja.

Priljubljeno zbirališče meščanov je bila kavarna v njej.

(Vir/Forrás: Mirjana Gašpar, Beata Lazar: Židje v Lendavi/A lendvai zsidóság, Lindplast, Pince, d. o. o., Lendava, 1997, str. 75)

	Skupno število prebivalcev		Število židovskega prebivalstva v primerjavi s skupnim številom prebivalcev							
	1880	1941	1848		1880		1910		1941	
Dolnja Lendava	2767	3429	69	5,0 %	231	8,3 %	382	9,0 %	143	4,2 %

Adolf Eichmann – eden ključnih „arhitektov“ holokavsta

Najbolj odgovoren za
deportacijo in poboj
madžarskih Judov, med
katerimi so bili tudi
Judje iz Prekmurja.

Vir/Forrás: https://en.wikipedia.org/wiki/Adolf_Eichmann

- Azután marhavagonokban Nagykanizsára, majd Auschwitzba szállították őket.
- Večina lendavskih Židov je bila usmrčena **21. in 22. maja 1944** v plinskih celicah, nekateri so še pred prihodom, med potjo v Auschwitz, naredili samomor, drugi pa so umrli v delovnih taboriščih.
- Za židovsko skupnost je bilo usodno tudi povojno obdobje → našli so izropane hiše → sledila je nacionalizacija: odvzeli so jim tovarniške objekte, samostojno trgovsko dejavnost in druge nepremičnine → mnogi so se odselili (v Izrael, v Kanado, na Madžarsko, na Hrvaško, v Avstralijo).
- Danes v Lendavi židovska skupnost ne obstaja več.

ŽIDOVSKI OTROCI IZ LENĐAVE (žrtve genocida)
GYERMEKÁLDÓZATOK

- Árvay Lili 6 let
- Báder Aladár 14 let
- Báder Tibor 6 let
- Blau Livija 6 let
- Deutsch Judita 8 let
- Lustig András 6 let
- Náday Péter 7 let
- Schwarz Verona 6 let
- Schwarz Nada 3 leta
- Schön Julia 6 let
- Špigel Šarika 15 let
- Štern Janoz 7 let
- Štern Judita 4 leta

ŽRTVE NACISTIČNEGA SOVRAŠTVA IZ LENDAVE

Auschwitz	132 oseb		Preživeli
26. april 1944	Odrasli: 119	Otroci: 13	23

Spomladi leta 1944 se je tudi v našem mestu odigrala drama, v kateri je tretji rajh izvedel “Endlösung” – “končno rešitev” oziroma iztrebitev Židov tudi v Dolnji Lendavi.

Ljudi so izbrisali iz obličja zemlje, ... niso pa mogli izbrisati njihovih dejanj in obstoja. Živijo naprej v spominih in zgodovini našega mesta.

(Vir: Mirjana Gašpar, Beata Lazar: Židje v Lendavi/A lendvai zsidóság, Lindplast, Pince, d. o. o., Lendava, 1997, str. 126)

Glavna ulica 13:

Ludvik Blau, Magda Blau, Livija Blau
(Vir: <http://lendava-on.net/v-lendavi-postavili-tlakovce-spomina/>)

Glavna ulica 46:

Dora Balkányi, Aleksander Balkányi,
Elizabeta Balkányi

Glavna ulica 68:

Roza Schwarz, Josip Schwarz, Roza Schwarz,
Tomislav Schwarz, Vera Schwarz

17. septembra 2019 so v Lendavi na Glavni ulici v pločnike pred nekdanjimi domovanji treh judovskih družin umestili tlakovce spomina in jih tako na simboličen način vrnilo na ulice našega mesta.

S polaganjem SPOTIKAVCEV – TLAKOVCEV SPOMINA smo želeli povrniti imena, obraze in življenjske usode posameznikov in njihovih družin.

Ker je Lendava na dvojezičnem območju, je vsaka oseba dobila dva tlakovca, enega s slovenskim in enega z madžarskim napisom.

Nikoli ne pomisli,
da je lahko pozabiti te težke spomine ...

Nikoli ne pomisli,
da obstaja način, da se oprosti sovraštvo v človekovem srcu ...

Samo vedi, da upanje živi, dokler se ljudje spominjajo.“

*Simon Wiesenthal,
nemški publicist judovskega rodu*

ČLOVEK JE SPOSOBEN SOČLOVEKU NĀREDITI VELIKO ZLĀ.

**DOLŹNI SMO, DĀ SE TEGĀ SPOMINĀMO. S TEM POSTĀNEMO
BOLJ ČLOVEŠKI.**